

EXAMEN 2019

Inhoudsopgave:

- Voorwoord
- Planning laatste schoolperiode
- Herkansingsregeling
- Examenummers
- CSE-locatie
- Roosters eerste en tweede tijdvak 2019
- Instructie eindexamenkandidaten
- Hulpmiddelen VWO 2019
- Landelijke protocollen

Voorwoord

Beste eindexamenkandidaat,

In dit boekje vind je veel belangrijke data en regels voor de laatste maanden van je examenjaar. We hopen dat je er alle zaken in kunt vinden die je nodig hebt om het een en ander goed te kunnen plannen. Het is verstandig om belangrijke afspraken in je agenda te noteren. Bespreek je planning en de regels ook met je ouders/verzorgers. Heb je toch nog vragen, ga dan gelijk even naar je mentor.

Wij hebben er het volste vertrouwen in dat jullie met een goede instelling en de juiste bagage het Centraal Examen ingaan.

Ik wil jullie heel graag namens het team van het Hyperion Lyceum alle succes toewensen en dan zien we elkaar zeker op de feestelijke diploma-uitreiking op dinsdagmiddag 2 juli 2019.

Elly Loman, rector

Nihil Volentibus Arduum voor wie wil is niets te moeilijk

De komende weken wordt er veel van je verwacht. Zorg daarom dat je fit bent. Luister goed naar de adviezen van je docenten/teamleider. Laat je niet verrassen, zorg dat je goed voorbereid bent en verzorg je examenwerk uiterst zorgvuldig. Heel belangrijk is dat je goed de begintijdstippen van de examens bekijkt. Soms heb je 's morgens examen en soms 's middags.

Veel succes bij het streven om de examens positief af te sluiten.

Michiel Boele van Hensbroek, eindexamensecretaris
Anita van Breukelen, vervangend eindexamensecretaris
Ingeborg Nietzsche-van Leeuwen, teamleider leerjaar 5 en 6

PLANNING LAATSTE SCHOOLPERIODE

week nummer	Datum	Gebeurtenis	Opmerkingen
12	Dinsdag 19 maart	Informatieavond Eindexamen lj 6 Informatiemiddag versnellers (door Anne en Heleen)	
12	Donderdag 21 maart	Oefenexamen maken Nederlands	Zelf nakijken en nabespreken met docenten
13	25-29 maart	Checken voorlopige cijferlijst <i>lj 5 cultuurreis</i>	
13	Donderdag 28 maart	Oefenexamen maken Engels	Zelf nakijken en nabespreken met docenten
14	1 april	Herkansingen leerjaar 6	
14	1-5 april	<i>Verkort rooster</i>	
14	Donderdag 4 april	Oefenexamen maken Spaans, Frans, Duits, GLTC	Zelf nakijken en nabespreken met docenten
15	donderdag 11 april	Oefenexamen maken naar keuze	Zelf nakijken en nabespreken met docenten
16	Maandag 15 april	Akkoordverklaring SE cijfers (ondertekenen op school)	
16	Maandag 15 april	lj 6 vrij	Voorbereiding Proefexamen
16	Dinsdag 16 april	Proefexamen maken	Zelf nakijken en nabespreken met docenten
16	Woensdag 17 april	Proefexamen maken Zelf nakijken en nabespreken Mentormoment Workshop antwoordstrategieën <i>Titanentriomf</i>	
16	Vrijdag 19 april	<i>Goede Vrijdag</i> <i>Titanentriomf</i>	
17	22-27 april	Meivakantie Lyceo Examentrainingen	
18	30 april - 3 mei	Meivakantie	
19	Donderdag 9 mei	Start CSE	

HERKANSINGSREGELING

Leerlingen hebben het recht om maximaal 3 toetsen of opdrachten uit het PTA te herkansen. Na elke SE week maakt de leerling 1 herkansing uit de betreffende SE week. Na SE week II maakt de leerling een extra herkansing, uit een van de twee SE weken. Dit gebeurt voor aanvang van het CSE, op maandag 1 april. In het PTA staat aangegeven welke opdrachten en toetsen herkanst kunnen worden.

EXAMENNUMMERS

In de examenzaal liggen de kaartjes met examennummers op de tafel. Je neemt plaats aan de tafel waarop jouw examennummer staat. Op **elk** antwoordvel, uitwerkblad en gewaarmerkt kladpapier dat je inlevert, noteer je bovenaan – naast je naam, klas en datum – ook het examennummer. Noteer op het antwoordvel ook de klas/lesgroep en de naam van jouw docent. Je stamnummer staat ook op het kaartje. Daar hoeft je niets mee te doen. Je examennummer staat aan het einde van dit boek.

CSE-LOCATIE

De examens worden afgenomen in de gymzalen op de vierde verdieping.

ROOSTER 1e tijdvak 2019

Datum	Tijd	Examen	
donderdag 9 mei 2019	09:00-12:00	Griekse taal en cultuur vwo	
	13:30-16:30	scheikunde vwo	
vrijdag 10 mei 2019	09:00-11:30	muziek vwo	
	13:30-16:30	Nederlands vwo	
maandag 13 mei 2019	09:00-12:00	geschiedenis vwo	
	13:30-16:30	biologie vwo	
dinsdag 14 mei 2019	09:00-11:30	Duits vwo	
	13:30-16:30	economie vwo	
woensdag 15 mei 2019	13:30-16:00	Engels vwo	
donderdag 16 mei 2019	13:30-16:00	tekenen vwo	
vrijdag 17 mei 2019	09:00-12:00	aardrijkskunde vwo	
	13:30-16:30	natuurkunde vwo	
maandag 20 mei 2019	09:00-12:00	filosofie vwo	
	13:30-16:30	wiskunde C vwo	
	13:30-16:30	wiskunde B vwo	
	13:30-16:30	wiskunde A vwo	
dinsdag 21 mei 2019	09:00-12:00	Latijnse taal en cultuur vwo	
woensdag 22 mei 2019	13:30-16:00	Frans vwo	
donderdag 23 mei 2019	13:30-16:00	Spaans vwo	

ROOSTER herexamen (2^e tijdvak 2019)

Datum	Tijd	Examen
Maandag 17 juni 2019	13:30-16:00	Spaans
Maandag 17 juni 2019	13:30-16:00	Filosofie
Maandag 17 juni 2019	13:30-16:00	Economie
Maandag 17 juni 2019	13:30-16:00	Nederlands
Maandag 17 juni 2019	13:30-16:00	Engels
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Duits
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Frans,
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Geschiedenis
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Wiskunde A en C
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Natuurkunde
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Scheikunde
Dinsdag 18 juni 2019	09:00-12:00	Latijn
Dinsdag 18 juni 2019	13:30-16:00	Grieks
Woensdag 19 juni 2019	13:30-16:00	Aardrijkskunde
Woensdag 19 juni 2019	13:30-16:00	Biologie
Woensdag 19 juni 2019	13:30-16:00	Wiskunde B
Donderdag 20 juni 2019	13:30-16:00	Muziek
Donderdag 20 juni 2019	13:30-16:00	Tekenen

ROOSTER 3^e tijdvak 2019

Het 3^e tijdvak is in augustus 2019. Data en plaatsen van de zitting worden na aanmelding bekendgemaakt.

INSTRUCTIE EINDEXAMENKANDIDATEN

- Voor het examen
- Bij binnenkomst in de examenzaal
- Tijdens het examen
- Bij het inleveren
- Tot slot
- Proefexamen
- Verdere gang van zaken

Voor het examen

- Zorg ervoor fit en uitgeslapen op het examen te verschijnen; er wordt veel van je concentratievermogen geëist. Als je zeer nerveus bent, niets slikken tenzij op doktersvoorschrift.
- Ga op tijd van huis weg, zodat je **minstens 20 minuten voor aanvang** van het examen bij de examenzaal bent. **Bij de examens Wiskunde gaat de examenzaal eerder open. Zorg dat je er dan 30 minuten voor aanvang bent.**
- Ga voor het begin van elke examenzitting naar het toilet.

Bij binnenkomst in de examenzaal

- Jassen, tassen, (smart)horloges, mobiele telefoon en andere losse spullen mogen **niet** worden meegebracht naar het examenlokaal. Ook mag een etui tijdens het examen niet op je tafel liggen. Je kunt deze spullen achterlaten in de kleedkamers. Zet je mobiele telefoon op stilstand. Het achterlaten van je eigendommen gebeurt op eigen risico, de school is niet aansprakelijk voor diefstal en/of vernieling.
- Zorg ervoor dat je goed schrijfgereedschap bij je hebt, net als de toegestane hulpmiddelen (zie hiervoor het overzicht hulpmiddelen verderop in dit boekje). Breng een reservepen mee.
- Woordenboeken, Bosatlas, Binas, uitwerkpapier en gewaarmerkt kladpapier worden door de school verstrekt.
- 15 minuten voor aanvang van het examen (8.45 en 13.15 uur) gaat de examenzaal open en kan iedereen naar binnen.
- Bij de **examens Wiskunde** gaat de zaal eerder open. Zorg dat je om **13.00 uur** aanwezig bent. Voorafgaand aan de examens Wiskunde dient je grafische rekenmachine te zijn geblokkeerd door een examenstand, danwel te zijn gewist door een 'reset' van de gehele machine. Dit wordt voorafgaand aan het examen door de toezichthouders gecontroleerd.
- In de examenruimte ga je op de plaats zitten waar jouw examenkaartje ligt, zodat toezichthouders direct kunnen zien wie er bij het begin van het examen eventueel ontbreekt. Mocht er iemand ontbreken, dan wordt er telefonisch contact gezocht, eerst met jou en daarna met je ouders/verzorgers.
- Je zit bij elk vak op een andere plek. Je mag niet wisselen.
- Op het examenkaartje staat jouw naam, het vak, je examenummer en de naam van je docent vermeld.
- Als je denkt dat er iets niet klopt, meld dat dan onmiddellijk aan een toezichthouder.
- Er mogen geen spullen op de grond gelegd worden.
- Uiterlijk 5 minuten voor aanvang van het examen moet je in de examenzaal op je plek zitten. Dan gaat de deur naar de examenzaal dicht en worden de regels besproken. Telaarcomers wachten tot het werk is uitgedeeld. Dit om te voorkomen dat het uitdelen wordt verstoord. Daarna mogen leerlingen **tot een halfuur na aanvang** naar binnen.
- Kom je meer dan 30 minuten te laat, dan kun je niet meer tot het examen worden toegelaten.

- Schoenen met hakken zijn niet toegestaan in de examenzaal. Trek sneakers aan of andere schoenen met platte hakken. Dit voorkomt geluidsoverlast.
- Neem een trui mee naar de examenzaal. Het kan koel zijn.

Tijdens het examen

- Het eerste uur van de zitting mag niemand de zaal uit.
- Tijdens het examen is het niet toegestaan om hulpmiddelen van medeleerlingen te gebruiken.
- Controleer of je de juiste opgaven ontvangen hebt.
- Begin ieder examen met op **elk** antwoordvel, uitwerkblad en gewaarmerkt kladpapier je naam, examenummer, klas/lesgroep en de naam van je docent te noteren.
- Noteer op ieder blad het nummer van het betreffende blad.
- Vermeld op het eerste blad hoeveel blaadjes in totaal worden ingeleverd.
- Vermeld ook je naam en examenummer op het gewaarmerkte 'kladpapier'. Als je namelijk geen tijd genoeg hebt om alles in het net over te schrijven, mag je je 'kladpapier' mee inleveren. Daarom is het zaak dat je zelfs op je gewaarmerkt 'kladpapier' netjes en leesbaar schrijft.
- Laat na elke geschreven regel een blanco regel open. Dan heb je ruimte om je antwoord eventueel te verbeteren.
- Het is zeker niet de bedoeling dat je allerlei etenswaren in de examenzaal gaat nuttigen. Voor de andere kandidaten is dit echt te hinderlijk. Vandaar dat het alleen is toegestaan kleine hartige etenswaren in niet krakende verpakkingen en iets te drinken mee te nemen in de examenzaal. Willie legt van tevoren een pakje Capri-Sun en een snack op je tafel neer. Neem je zelf een flesje water mee?
- Je mag niet met potlood schrijven. Tekenen (van grafieken e.d.) met potlood is toegestaan. **Het gebruik van correctielak, -pen of -lint is verboden.**
- Je mag je plaats niet verlaten, ook niet om naar de wc te gaan, tenzij je toestemming van een toezichthouder krijgt (de toezichthouder gaat in voorkomende gevallen mee tot de wc).
- Als je extra papier nodig hebt, steek je je vinger op. De toezichthouder komt het je dan brengen.
- De toezichthouder voorin de zaal geeft aan wanneer het laatste kwartier ingaat.
- Benut je tijd volledig. Als je voortijdig vertrekt, mag je de opgaven niet mee naar buiten nemen. Je mag overigens pas op zijn vroegst na 60 minuten vertrekken.
- Het laatste kwartier mag je de zaal niet meer verlaten, dit om rust voor de kandidaten die nog bezig zijn te garanderen.

Bij het inleveren

- Als je klaar bent lever je alles in: het opgavenboekje, eventuele bronnenboekjes en uitwerkbijlagen. Controleer of je alle blaadjes in elkaar geschoven hebt.
- Controleer goed of op elk antwoordvel, uitwerkblad en gewaarmerkt kladpapier **je naam, examenummer, klas/lesgroep en de naam van jouw docent** staan vermeld. Wanneer je meerdere antwoordbladen inlevert, zet dan bovenaan elk blad hoeveel antwoordbladen je inlevert (dus 1/3, 2/3 en 3/3 bijvoorbeeld).
- Als je de zaal verlaten hebt, mag je niet meer terugkomen (tenzij je met een toezichthouder bent weggeweest), zelfs niet als je hebt ontdekt dat je de achterkant van het opgavenblad niet gemaakt hebt.
- Als je **complete werk** (dus ook met bijlagen) in het bezit is van een van de toezichthouders mag je het examenlokaal na toestemming verlaten.
- Na afloop worden de examenopgaven uitgedeeld. Deze mag je meenemen naar huis. Dit gebeurt als de examenzitting (inclusief de verlenging) is afgelopen.

Tot slot

- Je volgt altijd de instructies van de toezichthouders op.
- Ook in het examenreglement staan allerlei belangrijke regels betreffende het Centraal Examen. Het examenreglement is gepubliceerd op onze website www.hyperionlyceum.nl (Onderwijs – Examenreglement & PTA). Een papieren versie ligt ter inzage bij de eindexamensecretaris.

Proefexamen

- Voor aanvang van de proefexamens op 18 april worden alle regels nog eens kort met je doorgenomen. Zorg dat je bij het proefexamen 20 minuten voor aanvang aanwezig bent. In welk lab of lokaal de proefexamens zijn hoor je nog.

Verdere gang van zaken

- De tweede correctie geschiedt door leraren van andere scholen aan de hand van vastgestelde normen. Wij verwachten de uitslag te kunnen geven op **woensdag 12 juni** (na de verificatievergadering). Je krijgt dan ook het aanvraagformulier voor een herexamen uitgereikt.
- Kandidaten die wensen te herkansen, dienen op **vrijdag 14 juni** de voorlopige cijferlijsten **PERSOONLIJK** bij de eindexamensecretaris in te leveren, tezamen met het aanvraagformulier voor een herexamen. **Dit kan tot uiterlijk 10.00 uur**. Wie het aanvraagformulier voor een herexamen op dat tijdstip niet heeft ingeleverd, heeft het recht op een herexamen verspeeld.
- Herexamens vinden plaats op maandag 17, dinsdag 18, woensdag 19 en donderdag 20 juni.
- Op vrijdag 28 juni ontvangen wij de uitslag van het 2^e tijdvak. Bekendmaking vindt plaats na de verificatievergadering.

Hulpmiddelen VWO 2019

Regeling toegestane hulpmiddelen voor de Centrale Examens 2019

- Zoals altijd zijn alleen de in de regeling genoemde grafische rekenmachines toegestaan. Per merk zijn in het examenjaar 2019 nog slechts enkele types toegestaan, zie par. 3.5 uit deze regeling.
- Bij Scheikunde, Natuurkunde en Biologie VWO mag ScienceData worden gebruikt als vervanger voor Binas. Onze school maakt gebruik van Binas.

vak	hulpmiddelen
Alle vakken	Het standaard basispakket bij alle centrale examens bevat: <ul style="list-style-type: none">- schrijfmateriaal incl. millimeterpapier- tekenpotlood- blauw en rood kleurpotlood- liniaal met millimeterverdeling- passer- geometrische driehoek- vlakgum- rekenapparaat (zie 3.5) Bij de vakken waar een grafische rekenmachine is toegestaan, is ALLEEN een grafische rekenmachine toegestaan. Het is de kandidaat bij die vakken niet toegestaan de beschikking te hebben over een gewone rekenmachine.
Alle schriftelijke examens	Woordenboek Nederlands (zie 3.2)
Latijn, Grieks	Latijns, resp. Grieks woordenboek (zie 3.3)
Fries, moderne vreemde talen	Woordenboeken naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek van kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels (zie 3.4)
Wiskunde A, B, C	- grafische rekenmachine (zie par 3.5.2) - roosterpapier in cm ²
Biologie, Natuurkunde, Scheikunde	Goedgekeurd informatieboek: Binas 6 ^e editie.
Aardrijkskunde	Door het CvTE goedgekeurde atlas voor het CE in 2019 is de Grote Bosatlas: 54 ^e druk.

Toelichting bij de hulpmiddelentabel vwo 2019:

3.2. woordenboek Nederlands bij alle schriftelijke examens

Een eindelijk verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle *schriftelijke* examens.

In plaats van het eindelijk woordenboek Nederlands mag ook gebruik gemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar een vreemde taal (bijvoorbeeld naar de thuistaal van de kandidaat).

Bij vakspecifieke termen kan het woordenboek aanleiding geven tot verwarring. Een voorbeeld: eentonigheid heeft in het vak muziek een betekenis die niet strookt met de beschrijving in een woordenboek. In situaties zoals het gegeven muziekvoorbeeld is de vakinhoudelijke omschrijving de geldige. Voor een inhoudelijk afwijkende omschrijving worden geen punten toegekend, ook niet als de kandidaat deze omschrijving letterlijk aan het woordenboek heeft ontleend.

3.3. woordenboek bij klassieke talen

Bij Latijn en Grieks is een woordenboek toegestaan en een grammaticaoverzicht (in het woordenboek of los) zonder voorbeeldzinnen en toelichting op het gebied van de syntaxis. Niet toegestaan is een woordenboek dat specifiek is toegesneden op een auteur aan wiens werk de vertaalopgave ontleend is.

Bij Grieks is het woordenboek van Ch. Hupperts toegestaan inclusief het hierin opgenomen grammatica-overzicht en de alfabetische werkwoordenlijst. Ook is het toegestaan dit grammatica-overzicht en deze alfabetische werkwoordenlijst (als los boekje uitgegeven onder de naam Compendium) naast een ander Grieks woordenboek te gebruiken.

Bij Latijn is het woordenboek Latijn-Nederlands van H. Pinkster toegestaan inclusief het daarin opgenomen grammaticaoverzicht. Ook is het toegestaan dit als los boekje uitgegeven grammaticaoverzicht naast een ander Latijns woordenboek te gebruiken.

3.4. woordenboek bij de moderne vreemde talen

In voorgaande jaren is gebleken dat scholen vragen hebben over wat ten aanzien van woordenboekgebruik mogelijk en toegestaan is.

Bij de moderne vreemde talen is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal *) toegestaan.

Bij centrale examens met schrijfvaardigheid kan een woordenboek thuistaal - doeltaal de kandidaat behulpzaam zijn.

Bij centrale examens zonder schrijfvaardigheid is een woordenboek thuistaal - doeltaal niet zinvol maar ook niet verboden.

Een woordenboek doeltaal - thuistaal en thuistaal - doeltaal in één band is dus toegestaan.

Een digitaal woordenboek is niet toegestaan.

Voor Fries geldt ten aanzien van het woordenboekgebruik hetzelfde.

Bij het vak Engels mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels-Engels te gebruiken in plaats van een tweetalig woordenboek

*) Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal. Bij de centraal examens

Frans is dus een woordenboek Frans – Nederlands en Nederlands – Frans

toegestaan. Een kandidaat die Pools als thuistaal heeft mag in plaats van Frans –

Nederlands kiezen voor een woordenboek Frans – Pools. 'Thuistaal' hoeft in dit

verband niet letterlijk genomen te worden. Voorbeeld: Als Berbers de thuistaal is en

een woordenboek doeltaal - Berbers is niet voorhanden, mag ook gekozen worden voor doeltaal – Arabisch.

3.5. rekenapparaten

3.5.1 rekenmachine met basisbewerkingen.

Bij de vakken zonder grafische rekenmachine is een rekenmachine met basisbewerkingen voldoende. Niet toegestaan echter zijn rekenmachines met basisbewerkingen die:

- a. op het lichtnet aangesloten moeten worden
- b. tijdens het examen opgeladen moeten worden
- c. geluidsoverlast bezorgen
- d. zijn voorzien van een schrijfbal, alarminstallatie, dan wel zend- en/of ontvangstmogelijkheden
- e. alfanumeriek zijn
- f. grafieken kunnen weergeven in het afleesvenster

3.5.2 Grafische rekenmachine

3.5.2.1 Algemeen

Alleen wanneer (op basis van de syllabus van een vak) de grafische rekenmachine noodzakelijk blijkt wordt de grafische rekenmachine toegestaan. De enige vakken waar de grafische rekenmachine dientengevolge nog is toegestaan, zijn wiskunde A, B en C.

De machines die in 2019 in elk geval zijn toegestaan:

Casio:

- fx-9860GII(SD) met examenstand: OS 2.07 en hoger;
- fx-CG20 met examenstand: OS 2.01 en hoger;
- fx-CG50.

Hewlett Packard:

- HP Prime

mits in de examenstand de volgende instellingen zijn gerealiseerd: de timeout is ingesteld op 4 uur, het geheugen is gewist, de knipperende LED staat aan, gebruikerstoepassingen zijn uitgeschakeld, CAS is uitgeschakeld, opmerkingen en programma's zijn gewist en onbereikbaar gemaakt, nieuwe opmerkingen en programma's aanmaken is geblokkeerd.

Wij spreken daarbij de eis uit dat de examenstand wordt ingesteld door de examinator, aangezien de controle óf de machine in examenstand staat wel kan worden uitgevoerd zonder de leerling te storen maar niet of de machine in de *juiste* examenstand staat.

Texas Instruments:

- TI-84 Plus T vanaf versie OS 5.1, de basisversie met LED lampje;
- TI-84 Plus CE-T vanaf versie OS 5.1.5;
- TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS) vanaf versie OS 4.4.0.532.

Oudere types, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn NIET meer toegestaan.

Verder geldt het volgende:

- a. een grafische rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- b. Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de grafische rekenmachine van een andere kandidaat.
- c. Het is niet toegestaan dat de kandidaat tegelijkertijd de beschikking heeft over twee (grafische) rekenmachines.
- d. Tijdens de centrale examens wiskunde A, B en C dient het geheugen van de grafische rekenmachine te zijn geblokkeerd door een examenstand, dan wel te zijn gewist door een 'reset' van de gehele machine. Meer gedetailleerde informatie hierover ontvangt u via de Septembermededeling en/of Maartmededeling voor het betreffende examenjaar. Voor de meest recente informatie kunt u terecht op de websites van de verschillende fabrikanten: casio-educatie.nl, hp-prime.nl, education.ti.com/nederland.

Landelijke protocollen

Regelgeving Eindexamenbesluit artikel 40, lid 6 regels omtrent het centraal examen.

Te laat komen tot 30 minuten na aanvang van een zitting van het centraal examen

- De directeur* wordt geacht een kandidaat tot maximaal 30 minuten na aanvang van een zitting van het centraal examen toe te laten.
- De eindtijd blijft gelijk, tenzij nog tijdens de zitting in overleg met de inspectie anders wordt besloten. Als tijdens de zitting geen contact met de inspectie mogelijk is, neemt de directeur* zelf de beslissing en meldt deze aan de inspectie.
- De directeur* maakt op het proces-verbaal melding van het te laat komen en de eventuele gevolgen hiervan (al dan niet verlenging van de eindtijd).

Te laat komen vanaf 30 minuten na aanvang van een zitting van het centraal examen

- De directeur* mag een kandidaat die meer dan 30 minuten te laat komt na aanvang van een zitting van het centraal examen niet meer tot het examen toelaten. Er is in dat geval sprake van verhindering.
- De directeur* maakt op het proces-verbaal melding van het te laat komen.
- De directeur* zorgt voor opvang van de kandidaat.
- De directeur* beslist of er sprake is van te laat komen/verhindering met geldige reden.

- De directeur* informeert de kandidaat en/of ouders/verzorgers schriftelijk over de consequenties van het te laat komen.
- De directeur* wijst de kandidaat en/of ouders/verzorgers op de beroepsmogelijkheid.

Protocol ziek of onpasselijk worden bij papieren centrale examens

- De directeur* overlegt in eerste instantie met de kandidaat over de vraag of deze het examen kan voortzetten.
- Als de kandidaat het examen niet kan afmaken, gaat de directeur* tijdens de zitting na of de kandidaat het examen later op diezelfde dag kan voortzetten. De directeur* overlegt hierover met de inspectie.
- Als de kandidaat het examen op diezelfde dag kan voortzetten, dient de kandidaat tot die tijd in quarantaine te worden gehouden.
- Indien de kandidaat het examen niet op dezelfde dag kan voortzetten, verzoekt de directeur* de inspectie per omgaande om het tijdens de zitting gemaakte examenwerk ongeldig te verklaren. Wanneer de inspectie het werk ongeldig verklaart, wordt de kandidaat voor het betreffende examen verwezen naar het volgende tijdvak.
- De directeur* maakt op het proces-verbaal melding van het ziek worden/ onpasselijk worden.
- De directeur* informeert de kandidaat schriftelijk over de wijze waarop het examen zal worden afgerond.

Protocol fraude/onregelmatigheid bij een centraal examen

- Indien een toezichthouder waarneemt dat een kandidaat zich schuldig maakt aan een frauduleuze handeling/onregelmatigheid stelt hij de betreffende kandidaat hier onmiddellijk van in kennis.
- De kandidaat wordt - als het enigszins mogelijk is - in staat gesteld om het werk af te maken. Dit om beroepsprocedures niet in de weg te staan.
- De kandidaat krijgt een nieuw antwoordblad.
- Op het oorspronkelijke blad wordt een melding van fraude aangetekend. Om te voorkomen dat de kandidaat iets kan uitwissen wordt dit blad vervolgens ingenomen.
- De surveillant maakt van het geconstateerde melding op het proces-verbaal.
- Uiterlijk direct na afloop van het examen wordt de directeur* van het voorval mondeling en schriftelijk in kennis gesteld. De directeur* stelt een onderzoek in, waarbij de verschillende betrokkenen worden gehoord.
- Nadat het onderzoek is afgesloten, neemt de directeur* een beslissing.
- De kandidaat, en bij minderjarigheid diens ouders/verzorgers, wordt schriftelijk van de beslissing van de directeur* in kennis gesteld. De kandidaat wordt vanzelfsprekend gewezen op de beroepsmogelijkheid.
- De directeur* stelt tevens de inspectie op de hoogte van zijn beslissing.

Protocol verhindering

- De directeur* ziet erop toe dat er tussen de school en de kandidaat en/of de ouders/verzorgers (indien mogelijk voorafgaand aan de feitelijke verhindering) adequaat is gecommuniceerd over de verhindering.
- De directeur* maakt op het proces-verbaal melding van de verhindering.

- De directeur* hoort de kandidaat en/of de ouders/verzorgers.
- De directeur* stelt vast of de genoemde reden een al dan niet geldige reden is voor verhindering.

Verhindering met geldige reden

- De directeur* informeert de kandidaat en/of de ouders/verzorgers over de consequentie (het alsnog afleggen van een examenonderdeel in het volgende tijdvak) van de verhindering.

Verhindering zonder geldige reden

- De directeur* besluit welke maatregel(en) genoemd in artikel 5 lid 2 van het Eindexamenbesluit VO genomen wordt (worden). De maatregel moet in verhouding staan tot de onregelmatigheid.
- De directeur* informeert de kandidaat en/of de ouders/verzorgers schriftelijk over de wijze waarop het examen zal worden afgerond.

* met directeur wordt bedoeld: de directeur of diens plaatsvervanger.